Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Nota actief openbaar
Ja

Aan Staatssecretaris Digitalisering en Koninkrijksrelaties
Van DGKR

Onze referentie

2024-0000940054

Datum
5 september 2024

Opgesteld door

Bijlage(n)
2

nota

Beleidsreactie WODC-rapport ambtelijk-bestuurlijke integriteit in Caribisch Nederland

Aanleiding

Tijdens het PO van 4 november jl. hebben we met u de outline van de beleidsreactie op het WODC-rapport *ambtelijk-bestuurlijke integriteit in Caribisch Nederland* (hierna: het rapport) besproken. U heeft toen ingestemd met de outline, waarna deze verder is afgestemd met de eilandbesturen en de betrokken ministeries. In de bijlage bij deze nota treft u de beleidsreactie aan. De minister van Justitie en Veiligheid heeft reeds akkoord gegeven op deze beleidsreactie. De beleidsreactie wordt in de BZK lijn gelijktijdig ter informatie gedeeld met de minister van BZK vanwege haar stelselverantwoordelijkheid (het scheppen van bestuurlijke en wettelijke voorwaarden betreffende integriteit).

Advies

- Instemmen met de beleidsreactie op het rapport, waarna deze, medeondertekend door de minister van Justitie en Veiligheid, vóór het kersreces naar de Kamer verzonden wordt.

Kern reactie

- Integriteit van politieke gezagdragers en ambtenaren is essentieel onderdeel van goed bestuur en een randvoorwaarde voor economische groei en de zelfredzaamheid van de eilanden.
- Het rapport geeft een actueel beeld van de kwetsbaarheden in de integriteit van bestuurders en ambtenaren in Bonaire, Sint Eustatius en Saba waarbij oneigenlijk gebruik van bevoegdheden door zowel ambtenaren als bestuurders van de lokale overheid veel voor lijkt te komen.
- Het rapport constateert eveneens dat deze kwetsbaarheden over het algemeen niet resulteren in strafbare feiten zoals fraude en corruptie.
- Toch achten dit kabinet en de eilandsbesturen de uitkomsten van het rapport zorgelijk en onderstreept het de noodzaak tot een gezamenlijke aanpak met stevige maatregelen. In die aanpak zijn de eilandbesturen verantwoordelijk het eigen integriteitsbeleid, bent u verantwoordelijk voor de bestuurlijke en wettelijke randvoorwaarden en de minister van Justitie en Veiligheid voor alles dat het strafrecht raakt.
- In de beleidsreactie kondigt u samen maatregelen aan langs zes lijnen, gebaseerd op aanbevelingen uit het rapport: 1) versteviging juridisch kader, 2) versteviging procedures, 3) voorbeeldgedrag aan de top 4) versteviging interbestuurlijk toezicht, 5) maatschappelijke randvoorwaarden en 6) monitoring van integriteit.

- De beleidsreactie is integraal onderdeel van de gezamenlijke agenda goed bestuur van het Rijk en de eilanden uit het regeerprogramma.

Toelichting

Hoe hebben we de afspraken en uitvoering geborgd

Afstemming met de eilandsecretarissen en gezaghebbers

DGKR heeft de beleidsreactie besproken met de sleutelfunctionarissen voor het borgen van ambtelijke integriteit (de eilandsecretarissen) en voor integriteit in den brede en voor politiek gezagdragers specifiek (de gezaghebbers). Zij hebben zowel mondeling als schriftelijk input kunnen leveren. De brief die voor u ligt, wordt gesteund en gedragen door de eilandbesturen.

Afspraken in de uitvoeringsagenda´s voor 2025

Zoals in het PO aangekondigd, zijn in de uitvoeringsagenda´s van de Bestuurlijke Afspraken ook concrete afspraken vastgelegd met de eilanden over opvolging van aanbevelingen van het rapport. De uitvoeringsagenda´s worden in december vastgesteld. Afspraken voor opvolging van het rapport betreffen bijvoorbeeld, opleiding op het gebied van integriteit, versterken en inrichten van procedures en het verstevigen van de infrastructuur voor integriteitsmeldingen. Voor Sint Eustatius en Saba organiseren we binnen bestaande begroting ondersteuning voor een aantal acties. Voor Bonaire zijn de middelen voor de uitvoeringsagenda al toegekend. Indien nodig kunnen eventueel aanvullende middelen vanuit de agenda goed bestuur Caribisch Nederland worden vrijgemaakt.

Monitoring van integriteit

- Actielijn 6 van de beleidsreactie betreft monitoring van integriteit. Het uitgangspunt bij deze actielijn is dat Bonaire, Sint Eustatius en Saba zo veel mogelijk meelopen in de monitoringssystematiek voor integriteit die al voor Europees Nederlandse decentrale overheden geldt, waar dat in de rede ligt aangepast op de lokale context. U kondigt daarom aan dat u in 2025 samen met de eilanden aansluiting op de bestaande monitor Integriteit en Veiligheid organiseert, welke tweejaarlijks de weerbaarheid en integriteit van ambtenaren en ambtsdragers in kaart brengt en kwetsbaarheden bloot legt. Hierbij wordt ook rekening gehouden met monitoringsmechanismen die Bonaire, Sint Eustatius en Saba zelf al georganiseerd hebben rondom integriteit, zoals de risicoanalyses die door de bureaus integriteit worden uitgevoerd en de weerbaarheidsscans van het RIEC-CN.
- Daarnaast is uw eerdere aankondiging om monitoring door Transparency International te ondersteunen onder deze actielijn opgenomen. Belangrijke notie hierbij is dat omdat Bonaire, Sint Eustatius en Saba bijzondere gemeenten zijn van Nederland, de monitoringsmechanismen van TI – veelal ontworpen voor landen en regio´s - waarschijnlijk niet één op één van toepassing zijn. U meldt daarom dat u uw verkenning uitvoert met Transparency International en dat waar die verkenning concrete mogelijkheden voor monitoring van integriteit oplevert voor Bonaire, Sint Eustatius en Saba, u die met de eilandbesturen bespreekt v.w.b. uitvoerbaarheid.

Periodieke rapportage

In de afsluiting van de brief stellen we voor om tweejaarlijks te rapporteren over integriteit van gezagsdragers en ambtenaren en de voortgang van de gemaakte

afspraken, in verbinding met de rapportage over integriteit voor Europees Nederlandse decentrale overheden.

Politieke context

Begroting

Deze beleidsreactie is aangekondigd in de beleidsagenda van de begroting als onderdeel van de een agenda goed bestuur met maatwerk voor Bonaire, Sint Eustatius en Saba. U heeft concreet als prioriteiten daarin gemeld voor 2025: het vastleggen van inkoop- en aanbestedingsprocedures, het realiseren van een meldprocedure en bescherming voor klokkenluiders en een goed functionerend vergunnings-, toezicht- en handhavingsstelsel (VTH). De brede Agenda Goed Bestuur is voorzien voor komende voorjaar. U ontvangt in januari separaat een voorstel voor de hoofdlijnen en aanpak hiervan.

Begrotingsbehandeling

- Tijdens de begrotingsbehandeling heeft u gemeld dat u in gesprek bent met Transparency International om in beeld te krijgen wat de staat is van corruptie en integriteit in het Caribisch deel van het Koninkrijk. U kreeg daar in het debat vragen over van o.a. PVV, SP en VVD.

Motivering

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Beleidsreactie WODC-rapport	
2	WODC-rapport	